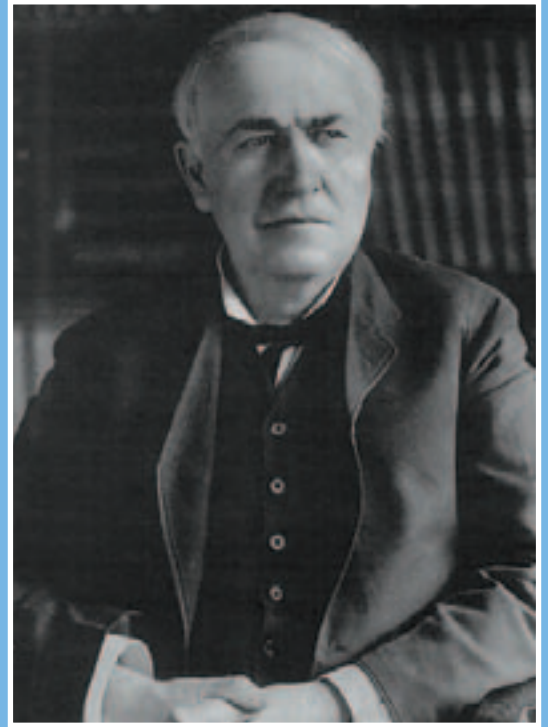

BİLİMİ YARATANLAR

Çalışkan Bir Buluşçu Thomas Alva Edison

Biliminsanları arasında en ünlüsü kimdir diye sorulacak olsa, birçok insan Thomas Alva Edison adını söyleyecektir. Edison, yaygın olarak elektrik ampulünü yapan kişi olarak biliniyor. Bunun dışında yaklaşık 1200 buluşa imza attığını da pek az kişi bilir. Edison, buluşçuların en çalışkanlarından biriydi ve yaşadığımız dünyanın biçimlendirilmesine önemli katkıları oldu.

Thomas Alva Edison, 11 Şubat 1847'de ABD'de, Ohio Eyaleti'nin Milan kentinde doğdu. Babası Samuel Ogden, annesi ise Nancy Matthews Edison'du. Ailesinin yedinci çocuğuydu. Geçirdiği ağır bir hastalık yüzünden okula geç başlamak zorunda kaldı. Bunun yanında okul yaşamının çok uzun ve başarılı geçtiği söylenemez. Öğretmenleri onun, öğretilenleri algılamakta yavaş olduğunu düşündükleri için, düzenli eğitim yaşamı yalnızca üç ay sürdü. Bununla birlikte annesi bir öğretmendi ve oğlunun eğitimini severek üstlendi. Oğlunu sürekli okumaya, çalışmaya ve deneyler yapmaya yüreklendiren annesini Edison şu sözlerle anlatıyor: "Annem bana o kadar güveniyor, beni öylesine yüreklendiriyordu ki, onu düş kırıklığına uğratmak istemiyordum."

Öğretimini kitap okuyarak sürdüren Edison, evlerinin kilerine de bir kimya laboratuvarı kurmuştu. Kimya deneylerine, özellikle Volta kaplarından elektrik akımı elde etmeye yönelik deneylere ilgi duyuyordu.

Küçük yaşlarından beri Edison çok çalışkan, düşünüp deneyler yapmaktan usanmayan azimli biriydi. "Dehanın yüzde 1'i ilham, yüzde 99'u terdir" sözü bugün onun unutulmaz sözleri arasında yer alıyor. Çalışkanlığının yanında azimli biri olduğunyuza elektrik ampulünü 1001. denemede bulduğunda ona sorulan bir soruya verdiği yanıt gösteriyor. Öyle ki 1000 kez başarısız olduğunu hatırlatan bir gazeteciye Edison, "Hayır" diye yanıt veriyordu, "elektrik ampulü 1001 adımda gerçekleştirilen bir buluştur."

Edison'nun sayısı bini aşan buluşlarından biri de fonograftı (üstte sağda).

Edison, 1868'de kendine bir atölye kurdu. Aynı yıl geliştirdiği elektrikli bir oy kayıt makinesinin patentini aldı. Aygıt çok ilgi toplamış ama kimse tarafından satın alınmamıştı. Edison'un şansı, New York altın borsasının düzenlenmesinde kullanılan telgrafın bozulmasıyla döndü. Borsa yetkililerinin istemi üzerine aygıtı ustaca tamir eden Edison, "Western Union Telegraph Company"den telgrafli kayıt aygıtlarını geliştirme önerisi aldı. Bunun üzerine bir arkadaşıyla birlikte yeni bir şirket kurdu. Sattığı patentlerle kısa sürede önemli denebilecek bir servet edindi. Bu parayla bir imalathane kurarak telgraf aygıtları üretmeye başladı. Bir süre sonra imalathanesini kapatarak New Jersey'deki Menlo Park'ta bir araştırma laboratuvarı kurdu. Tüm zamanını yeni buluşlar yapmaya ayırdı. Gerek burası, gerekse sonradan çok daha büyük olarak tasarlayıp inşa ettirdiği Edison laboratuvarları her zaman bir buluş fabrikası olarak çalıştı. Edison'un buluşçuluğundan başka önemli bir yönü de, bugünkü modern araştırma ve geliştirme kavramını başarıyla uygulamasıydı. Edison, buluş sürecinin bir düzen içinde gerçekleştirilebileceğini düşünüyordu ve bunu başarıyla uygulamıştı. Laboratuvarlarda her gün yeni bir buluş yapmak neredeyse sıradan bir hale gelmişti. Edison'un elektrik ampulü, ses kayıt aygıtı, gramofon gibi yüzlerce önemli buluşu var. Ancak

asıl büyük mirası, kurduğu laboratuvarlar ve başlattığı ar-ge (araştırma-geliştirme) çalışmalarıdır. Edison ve arkadaşları, laboratuvarlarında aynı anda 40 ayrı proje üzerinde çalışıyorlardı. Hatta Edison, bu çalışmalarından o kadar emindi ki, her on günde bir küçük, her altı ayda bir de önemli bir buluş gerçekleştireceklerini açıklamıştı. Ömrü boyunca da

bu sözünde haklı olduğunu gösterdi.

Edison'un geliştirdiği doğru akım, elektrik ampulü gibi buluşlar, kentlerin çehresini değiştirmişti. Sokaklar artık geceleri elektrik ampulleriyle aydınlatılıyordu. Ünlü buluşçu 1831 yılında öldüğünde tüm New York kenti, anısına ışıklarını bir dakika süreyle söndürmüştü. İki kez evlenen Edison'un altı çocuğu vardı. Edison, buluşları kadar, bir diğer ünlü buluşçu olan Nicola Tesla'yla yaşadığı rekabetle de hatırlanıyor. Bir dönem birlikte çalışan Edison ve Tesla sonraları anlaşmazlığa düşmüş, Edison'un doğru akımına karşı Tesla alternatif akımı geliştirmişti.

Edison, buluşlarıyla dünya tarihinde gelmiş geçmiş en önemli insanlardan biri sayılıyor. Bilimin ilerlemesine yaptığı katkılarla bugün kullandığımız birçok şeyin temelini de attı. Onu, modern dünyayı biçimlendiren insan olarak tanımlamak bu bağlamda hiç de yanlış olmaz.

Gökhan Tok

http://en.wikipedia.org/wiki/Ada_Lovelace
<http://www.sdsc.edu/ScienceWomen/lovelace.html>